

Régi hitek, új bálványok

2009 augusztus 08. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Ismét divatba jött Európában a pogányság, ahogy divat volt minden zavaros korban. Utoljára a XVIII. században, amikor a Londonból és Párizsból kiáradó ateizmus (Voltaire, Diderot, Hume, Holbach) egyház- és királyságkritikával vegyült.

Nemes urak és püspökök is akadtak a pogányság hívei között, amelynek presztízsét a Hellászban, Pompejiben folyó ásatások is táplálták. Talleyrand jó példája az arisztokrata püspöknek, aki a luxust tartotta kora els? számú vívmányának.

A polgárság köreiben elterjedt olcsó ateizmusnak is megvolt a szerepe, ott is természetes volt a "pogány referencia". Fénelon érsek görög mintára képzelte el a jóságos fejedelmet, a "nép atyját", és ezt a pogány ideált tanította a trónörökösnek is. Ezt megel?z?en a reneszánsz idejében hódított a pogány eszme. A páduai egyetemr?l sugárzott szét, világi és vallási körök egyaránt magukévá tették. A klasszikus m?veltség? egyházi emberek egymást mint "patres conscripti" címezték leveleikben (a római szenátorok hivatalos címe), antik módon öltöztek, ásatásokat rendeltek el, mesés összegeket fizettek egy-egy torzóért. Vénuszt s?r?bben emlegették, mint Sz?z Máriát.

Minthogy a pogányságért való rajongás minden korban alkalmazkodik az adott eszmevilághoz, nem meglep?, hogy századunkban is ideológiai színezetet kap. A legnagyobb és legnépszer?bb szekták ismét az értelmiségb?l indulnak el, valláskritikai formát öltenek, és azzal kérkednek, hogy új pályára igazítják az emberi sorsot, a történelmet. Igaz, nem látunk útszéli bálványokat, mint Szókratész idejében például az úgynevezett "hermákat" a gyógyforrások körül, nincsenek orákulumok, mint Delphoiban meg Szicíliában, de a próféta, a vátesz és a guru szerepét átvette a pszichológus, a tömegmanipuláló demagóg, a reklámszakember. Mivel ezek a tudomány nevében ?zik mesterségüket, a pogány szemlélet látszólag távol áll t?lük; ám a pogány hiedelmek világát uralják, terápiákat ajánlanak, és rátukmálják ezeket a mit sem sejt? iskolákra. Megjelennek a szexuális piacon is, az óvodástól az egyetemistáig tanítják a nemi kielégülés m?vészetét. Nem hivatkoznak feltétlenül a pogány múltra, de mindenképpen levetetik híveikr?l a keresztény mezt, a monoteista hitet, és a "természetes embert" jelölik meg elérend? ideálként. A reneszánsz képe is felt?nik tanaikban. Ilyen az orvos-filozófus esete, aki szerzeteseit és apácáit "könnyed társalgásra" és ösztöneik követésére neveli át. ? Rabelais volt, a francia megújhodás f? alakja.

A pogányság nem igazán a múlt tiszteletét, csodálatát jelenti, hanem kinek-kinek a saját utópiáját, amelyet régi köntösbe burkolt, hogy szalonképesnek mutassa be. Szinkretikus korunkban, amikor a közízlés mindent tolerál, mert mindent egyenrangúnak tekint, a "pogány" képtelen különbséget tenni a vallás és az ideológia között. Mivel a vallást let?ntnek véli, valami újat fabrikál, amely a félm?veltekre ideig-óráig hat. Nem más, mint Voltaire adta meg a választ erre a törekvésre. Egy társaságbeli hölgy megkérdezte t?le: hogyan lehetne új vallást alapítani? Könny?, válaszolta. "Feszítesse fel magát, Madame, és támadjon fel harmadnapon." A válasz ma is frappáns felelet minden újdonsült pogányságra, minden divatos világváltó receptre.

Ami a pogánysághoz vonzza az értelmiségiek nagy részét, kommunista és liberális vonzalmúakat is, az az esztétizmus, amit a görögöknek tulajdonítanak. Winckelmann, Hegel és Nietzsche is felel?sek ezért: a vallás alkonyát észlelve (ismét a XVIII. század ideológiája a spiritus rector), ezek a gondolkodók a társadalom számára új cementet kerestek. A demokrácia jó lesz a tömegnek, az értelmiségi valami fels?rend?re reagál csak. Megszületett a m?vészi lélek, és Hellász lett a hazája. Pogány, de annyiban, hogy kereszténységellenes; pogány, mert esztéticista; híve a szépségnek és minden másnak, amit a szépség szoknyája alá lehet gy?rni: életstílus (Rabelais, Talleyrand), nemi szabadság, a m?vészet mint társadalmi kihívás. A pogány mint "schöne Seele" (Hegel) állítja fel új bálványainkat. Tetszik neki, hogy több "istenhez" fordulhat. Ez er?síti önbecsülését, állítólagos szabadságát.

hetivalasz.hu



Ajánló